

ÎN C H E I E R E

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Dumitru Mardari

Judecători

Nina Vascan

Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Deri Cristal”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ivan Hadji împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Deri Cristal”, cu privire la încasarea salariului, repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a respins cererea de apel depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Deri Cristal” și s-a menținut hotărârea din 20 noiembrie 2018 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești,

c o n s t a t ă :

La 06 septembrie 2016, Ivan Hadji a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Deri Cristal”, cu privire la încasarea salariului, repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că din 02 ianuarie 2014, activează în cadrul SRL „Deri Cristal”, în funcția de achizitor de blănuri. Își exercită activitatea în depozitul CONSUMCOOP, situat în orașul Vulcănești, str. Lenin 2, care este posesia și folosința temporară a pârâtei.

Ivan Hadji a afirmat că în conformitate cu punctul 1.2 din contractul de muncă, urma să primească salariu lunar de 2000 lei. Însă SRL „Deri Cristal” în calitate de angajator, nu i-a achitat niciodată salariul menționat. A relatat că de mai multe ori s-a adresat pârâtei pentru a-i achita salariul, dar până la data depunerii cererii de chemare în judecată, salariul nu i-a fost achitat. Astfel, până la 01 septembrie 2019, salariul neachitat a constituit 62000 lei.

Totodată, reclamantul a relatat că în caz de neachitare la timp a salariului, pârâta s-a obligat să-i achite câte 0,1% pentru fiecare zi de întârziere. Așadar, din cauza că nu a avut mijloace financiare, a fost nevoit să solicite cu titlu de împrumut de la alte persoane, în consecință fiindu-i cauzat un prejudiciu moral.

Mai mult, Ivan Hadji a menționat că a procurat din contul său blănuri de animale, care personal i le-a înmănat directorului SRL „Deri Cristal”, A. Chilioglo, însă până la moment banii personali, achitați pentru blănuri, nu i-au fost restituiți, din ce cauză a suferit un prejudiciu material.

Ivan Hadji a solicitat încasarea din contul SRL „Deri Cristal” a salariului neachitat în sumă de 62000 lei, a prejudiciului material în sumă de 41530 lei, a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 4246 lei.

La 30 octombrie 2018, reclamantul a înaintat o cerere de concretizare a cerințelor, solicitând încasarea din contul pârâtei a salariului neachitat pentru perioada 01 ianuarie 2014 – 01 septembrie 2016 în sumă de 62000 lei, a penalității pentru perioada 01 ianuarie 2014 – 30 octombrie 2018 în sumă de 6640 lei, a prejudiciului material în sumă de 41530 lei, a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 4246 lei.

Prin hotărârea din 20 noiembrie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Vulcănești, acțiunea formulată de Ivan Hadji s-a admis parțial.

S-a dispus încasarea din contul SRL „Deri Cristal” în beneficiul lui Ivan Hadji a salariului neachitat în sumă de 62000 lei, a penalității în sumă de 4084 lei, a prejudiciului moral în sumă de 2000 lei, a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 3000 lei și a taxei de stat în sumă de 1246 lei.

În rest, acțiunea s-a respins, ca neîntemeiată (vol. II, f.d. 2, 7-11).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat că solicitarea de încasare a salariului pentru perioada 02 ianuarie 2014 – 01 septembrie 2016, este întemeiată și urmează a fi admisă, deoarece în conformitate cu art. 128 alin. (1) din Codul muncii, salariul reprezintă orice recompensă sau câștig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată.

Referitor la pretenția reclamantului cu privire la achitarea penalității pentru neachitarea la timp a salariului, prima instanță a considerat că aceasta urmează a fi admisă parțial, deoarece contractul de muncă a fost valabil pentru perioada 02 ianuarie 2014 – 02 ianuarie 2017 și penalitatea nu poate fi încasată până la 30 octombrie 2018.

În ceea ce privește solicitarea de a fi încasat prejudiciul moral și material, instanța de fond a concluzionat că pretenția în partea încasării prejudiciului moral urmează a fi admisă parțial, iar pretenția privind prejudiciul material urmează a fi respins integral, deoarece conform facturilor anexate la materialele cauzei, pârâta i-a compensat reclamantului sumele achitate pentru blănuri.

Împotriva acestui act judecătoresc, la 28 noiembrie 2018, SRL „Deri Cristal” a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 20 noiembrie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Vulcănești, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate de Ivan Hadji.

Prin decizia din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul depus de SRL „Deri Cristal” și s-a menținut hotărârea din 20 noiembrie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Vulcănești (vol. II. 62-69).

Reieșind din raționamentele evocate, Colegiul de control judiciar a constatat că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar apelanta nu a prezentat careva temeiuri în vederea casării hotărârii contestate.

La 12 septembrie 2019, SRL „Deri Cristal” a declarat recurs împotriva deciziei din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 20 noiembrie 2018 a primei instanțe, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

În motivarea opiniei privind ilegalitatea deciziei contestate, recurentul a invocat că decizia instanței de apel este nemotivată, aceasta contravine circumstanțelor de fapt, materialelor cauzei și cerințelor legislației în vigoare, urmând a fi anulată.

SRL „Deri Cristal” a afirmat că intimatul a primit toate sumele pentru prelucrarea și expedierea pieilor de animale, inclusiv până în luna aprilie 2014. Afirmațiile atât ale intimatului/reclamant, cât și ale reprezentantului acestuia, potrivit cărora banii au fost achitați din mijloacele financiare proprii ale intimatului, sunt lipsite de suport probatoriu.

Totodată, recurentul a menționat că în perioada lungă de colaborare cu Ivan Hadji, acestuia niciodată nu i se achita salariul, la fel, după colaborarea cu alte întreprinderi, intimatului nu i se achita salariu, deoarece câștigul său era diferența de preț din achiziționarea și transmiterea pieilor întreprinderii.

La 02 noiembrie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Ivan Hadji, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (vol. II, f.d. 106).

La 27 noiembrie 2019, Ivan Hadji a depus referință asupra cererii de recurs, solicitând respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de SRL „Deri Cristal” este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea *Lebedinschi vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului sus - citat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*,

Marc Brauer vs Germania, 1 septembrie 2016, parag. 34; Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, parag. 28; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 82).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în special, principiul securității juridice (a se vedea Marc Brauer, *ibidem*, parag. 35; Tence vs Slovenia, 31 mai 2016, parag. 31).

Prin scrisoarea din 12 iulie 2019, Curtea de Apel Comrat a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 06 iunie 2019 (vol. II, f.d. 70), fiind recepționată de recurentă la 06 august 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (vol. II, f.d. 73).

Drept consecință, instanța de recurs constată că cererea dedusă judecății a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală, potrivit căreia, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

La acest capitol, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat. Iar, alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurente de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea Zubac, ibidem, parag. 83, 105 - 106).

În consecință, limitările impuse de articolul 432 alin. (2) – (4) din Codul de procedură civilă urmăresc un scop legitim, respectând în același timp cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea Benjamin Nersesyan vs Armenia, 19 ianuarie 2010, parag. 22; Marc Brauer, ibidem, parag. 35; Miessen, ibidem, parag. 67; Sturm vs Luxemburg, 27 iunie 2017, parag. 36; Zubac, ibidem, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea Ronald Vermeulen vs Belgia, 17 iulie 2018, parag. 44).

Instanța de judecată observă că recurenta a criticat decizia din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat în baza articolului 432 alin. (2), lit. a), b), c) din Codul de procedură civilă. Totuși, în virtutea principiului jura novit curia, instanța de recurs are competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

În plus, Colegiul subliniază că recurenta nu a criticat textele de lege aplicate de instanța de apel. Mai mult, nu a dat detalii cu privire încălcările comise de instanța de apel pe care le-ar fi considerat esențiale.

Colegiul judiciar relevă că SRL „Deri Cristal” nu a invocat argumente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate. Astfel, dacă instanța ar purcede la examinarea cererii de recurs motivate într-o asemenea manieră, atunci s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici împotriva actului judecătoresc, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu și ar pune la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea completului de judecată. Or, un atare exercițiu este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, precum și argumentul ilegalității deciziei atacate.

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că recurenta nu a adus suficiente argumente cu privire încălcările comise de instanța de apel, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecății nu corespunde condiției de a fi efectiv (a se vedea, inter alia, Petrovic vs Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței

supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentului de acces la un tribunal.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag. 46; *Guelfucci vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către SRL „Deri Cristal” nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către SRL „Deri Cristal”.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Dumitru Mardari

Judecătorii

Nina Vascan

Maria Ghervas